

NÜFUS POLİTİKALARI

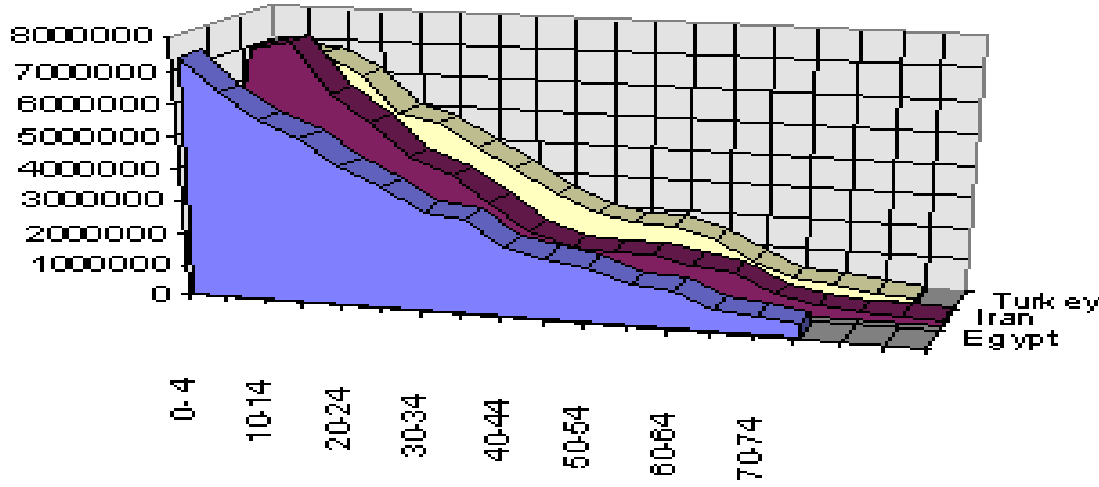
Taylan BATMAN
Yeşilpınar Mirioğlu ÇPL

NÜFUS POLİTİKALARI

Ülkelerin veya hükümetlerin, bilinçli olarak, nüfusun niceliği (sağlık ve doğurganlık), niteliği (eğitim) ve dağılımını (kır – şehir) etkileyen bilinçli kararların ve uygulamaların tümüne “**nüfus politikası**” denir.

Population by Age Group (1986-90)

Günümüzde ülkelerin nüfuslarının aşırı miktarda artması ve buna karşı önlemler alınması gerektiğinden çeşitli nüfus politikaları uygulanmaktadır.

Nüfusun aşırı artışı yanında az artışı veya eksilmesi de bir takım sorunlara yol açtığından özellikle de ülkelerin varlığını ve geleceğini tehdit etmektedir.

Bu nedenlerle ülkeler nüfuslarını belli bir oranda ve sorun yaratmadan artırmak istemektedirler.

Dünyada genel olarak uygulanan nüfus politikaları

1- Nüfus artışını azaltmaya yönelik uygulanan nüfus politikası

Çin, Hindistan vb.

2- Nüfus artış hızını yükseltmeye yönelik uygulanan nüfus politikası

Nüfusu hızla azalan Avrupa ülkelerinin uyguladığı (Rusya, Almanya, Fransa, Bulgaristan vb),

3- Nüfusun niceliğini ve niteliğini iyileştirmek için uygulanan nüfus politikası

Türkiye gibi gelişmekte olana ülkelerin uyguladığı nüfus politikası

1923 - 1963 Yılları Arasındaki Politikaların Dayanak Noktaları

1. ~~Fazla nüfusun bir ülke için siyasi ve askeri güç~~
2. Tarımda makineleşmenin yetersiz olması nedeniyle
3. Birinci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı nedeniyle erkek insan gücüne çok fazla ihtiyaç olması
4. Türkiye'nin hızla kalkınmak zorunda olması
5. Hızlı çoğalma ile ülkedeki sosyal iş bölümü ve ihtisaslaşmayı sağlamak
6. Türkiye'de ölüm oranının yüksek olması nedeniyle nüfustaki azalmanın doğumlardaki artışla önlenmeye çalışılması
7. Türkiye'nin tabii kaynaklarını işletmek, uygulanan tekniği modernleştirmek nüfus miktarının azalması
8. Tifüs ve sıtma gibi hastalıkların yaygın olması sağladığı ve yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin özgürlüğünü devam ettirmesinin bir şartı olduğu düşünceleri

1960 yılına kadar izlenen politikalar çeşitli sosyal, ekonomik ve hukuki önlemlerle desteklenmiştir.

Bu önlemleri aşağıdaki maddeler altında toplamak mümkündür.

---- Fazla çocuk sahibi olan ailelerin yol vergisinden muaf tutulması (1929)

---- Nüfus artırma politikası ile doğum evi kurmak, fakir vatandaşlara ücretsiz ilaç dağıtmak (1930)

---- Altı ya da daha fazla çocuklu annelerin para ya da madalya ile ödüllendirilmesi (1930)

---- Çok çocuklu ailelere vergi muafiyetinin getirilmesi (1931)

---- Nüfus artışını istenilen seviyeye çıkartmak, anne ve bebek ölüm oranlarını düşürmek için alınması gerekli önlemleri araştırmak üzere nüfus komisyonunun kurulması (1932)

---- Göçleri teşvik etmek amacıyla göçmenlere gümrük muafiyeti getirilmesi (1934)

Yurt dışından gelen göçmenlerin

---- Ülke geneline dağıtımı ve yerleştirilmesi

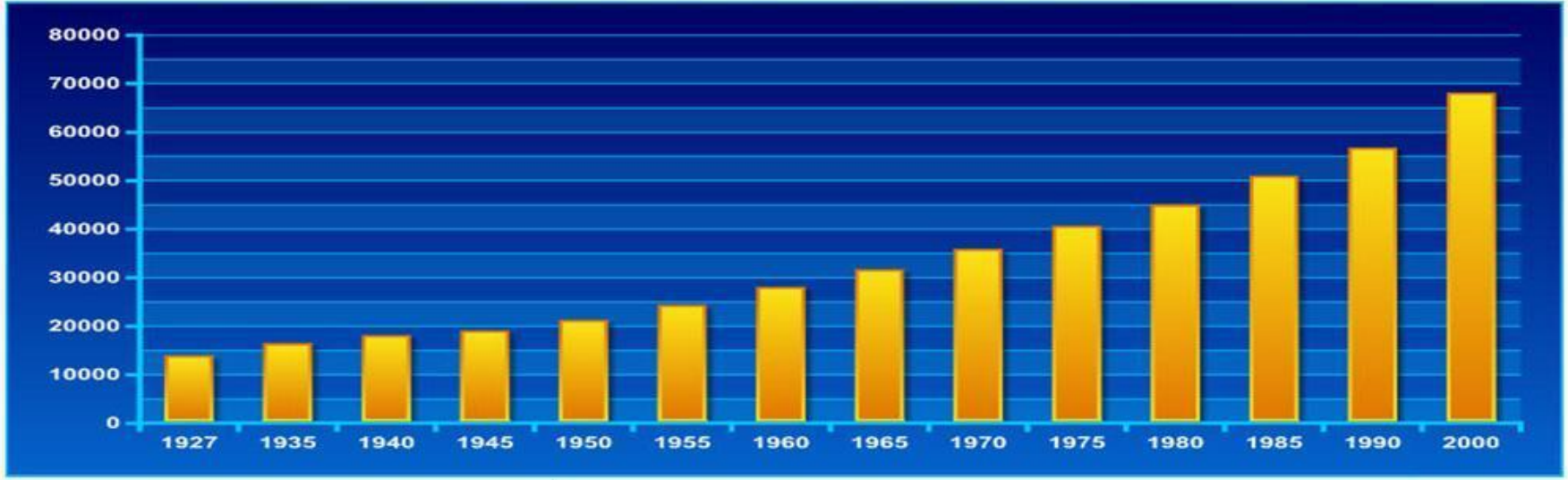
---- Ekonomik ilgi alanlarına göre, çok düşük faizli ve uzun dönemli krediler verilmesi

---- Çok çocuklu ailelere hazineye ait topraklardan tarla bağışlanması (1936)

---- Evlenme yaşının erkekler için 17, kadınlar için 15'e indirilmesi (1938)

---- Düşük ve gebeliği önleyici ilaç ve araçların satılması, kullanılması ve bu konuda eğitim ve propaganda yapılmasının yasaklanması

Türkiye'de Nüfus Politikaları

1960'larda Türkiye'de nüfus politikası alanında önemli sayılabilecek bazı gelişmeler olmuştur. 1963-1967 yıllarında uygulamaya konulan I. Beş Yıllık Kalkınma Planında yeni bir nüfus politikası oluşmaya başlamıştır. Bu yeni politika, ekonomik kalkınmanın olumsuz olarak etkilenmesini önlemeye yönelik bir amaç taşımaktadır. Bunun için gebeliği önleyici araçların ithalini ve satılmasını önleyen kanunların değiştirilmesi, isteyenlere bilgi verilmesi ve başlatılacak programları uygulayacak kişilerin eğitilmesi düşünülmüştür. Nüfus planlaması alanındaki hizmetleri yürütmek için 1965 yılında Sağlık Bakanlığına bağlı Nüfus Planlaması Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Nüfus Planlaması Kanunu ile kişilere istediği zaman, istediği sayıda çocuk sahibi olma özgürlüğü tanınmıştır.

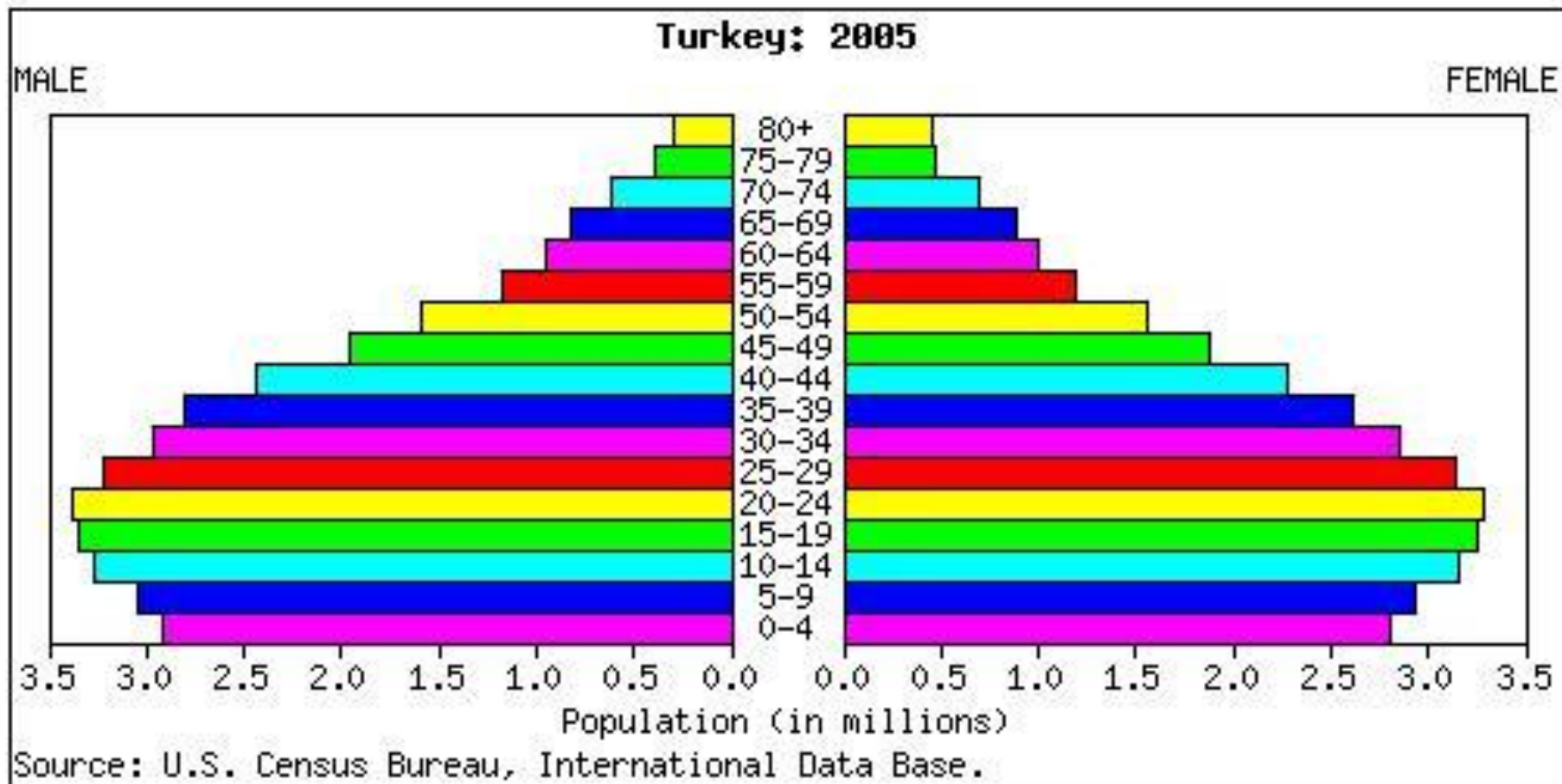
Türkiye nüfusunun yıllara göre artış tablosu

Sayım Tarihleri	Nüfus	Yıllık Nüfus Artış Hızı ‰
28. 10. 1927	13.648.270	-
20. 10. 1935	16.158.018	21,1
20. 10. 1940	17.820.950	19,59
21. 10. 1945	18.790.174	10,59
22. 10. 1950	20.947.188	21,73
23. 10. 1955	24.064.763	27,75
23. 10. 1960	27.754.820	28,53
24. 10. 1965	31.391.421	24,63
25. 10. 1970	35.605.176	25,19
26. 10. 1975	40.347.719	25,01
12. 10. 1980	44.736.957	20,65
20. 10. 1985	50.664.458	24,88
21. 10. 1990	56.473.035	21,71
22. 10. 2000	67.853.315	18,35
31. 12. 2007	70.586.256	15,53

Turkish Population Pyramid

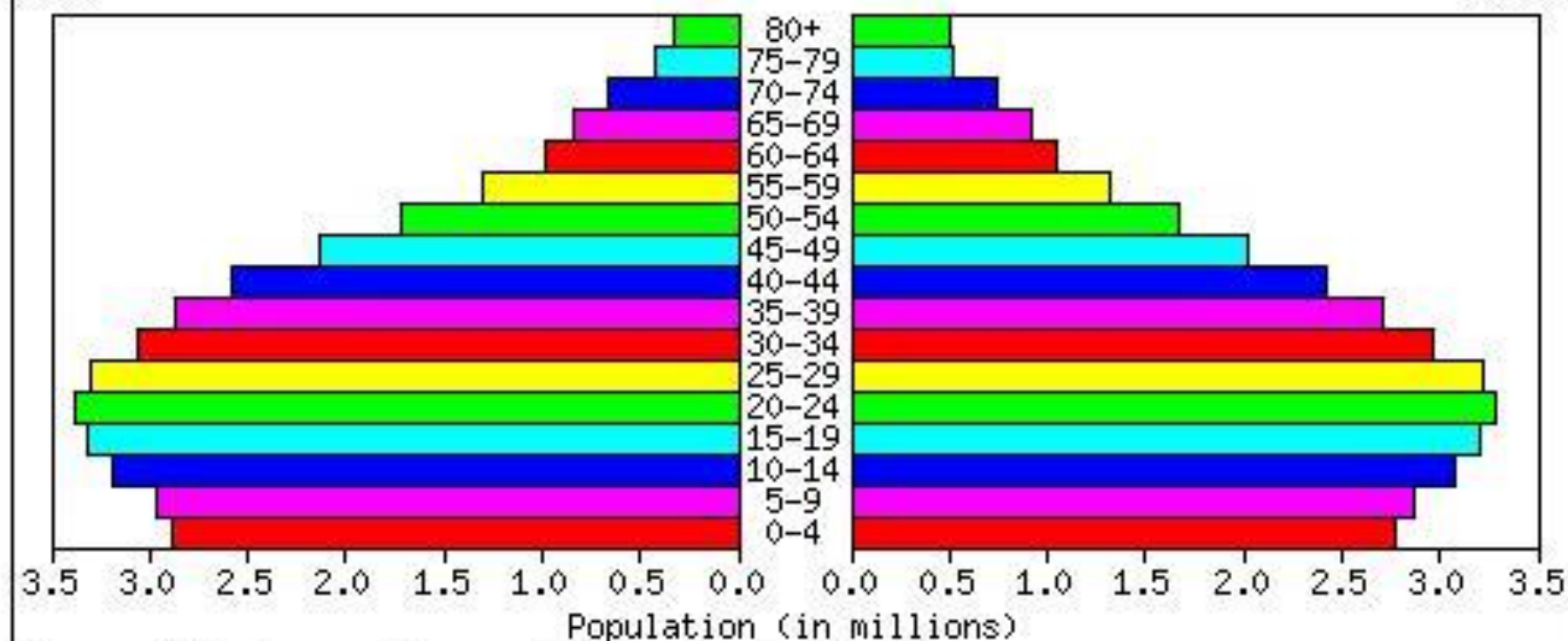
Charts ,Maps & Graphs

Turkey: 2007

MALE

FEMALE

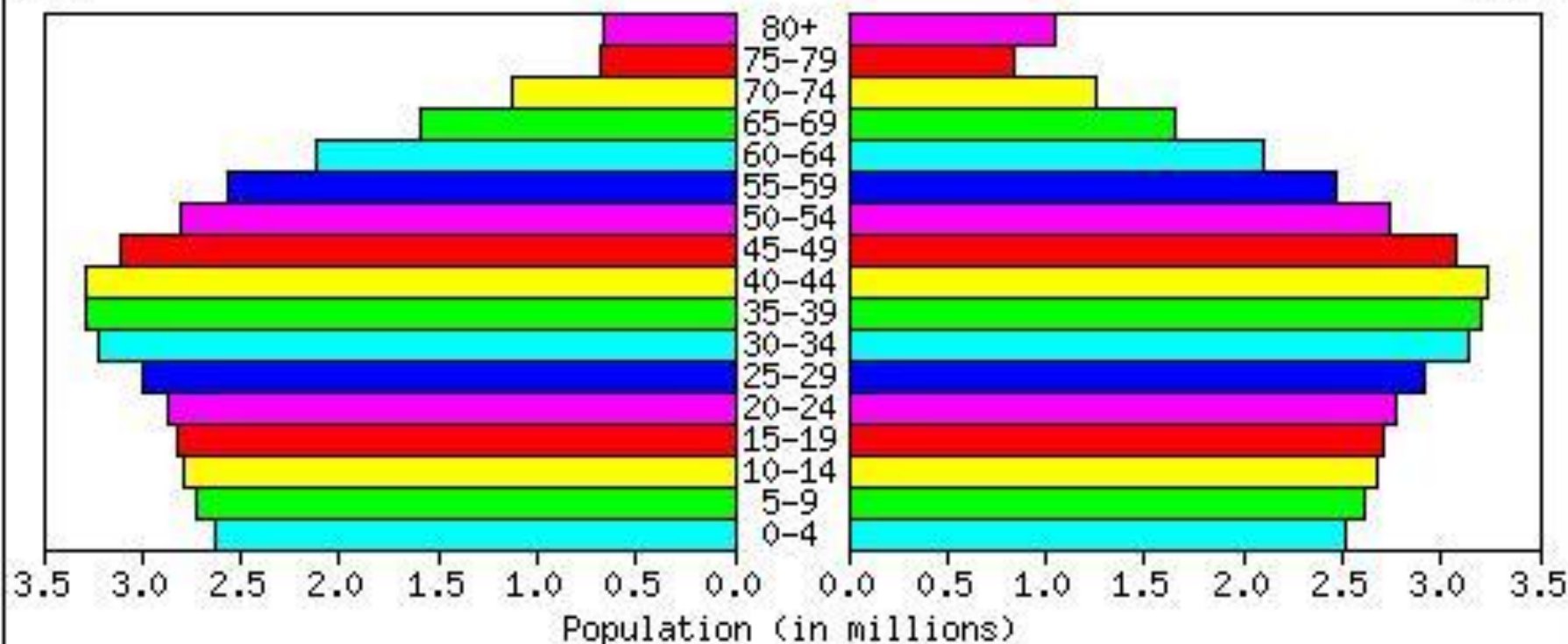

Source: U.S. Census Bureau, International Data Base.

Turkey: 2025

MALE

FEMALE

Source: U.S. Census Bureau, International Data Base.

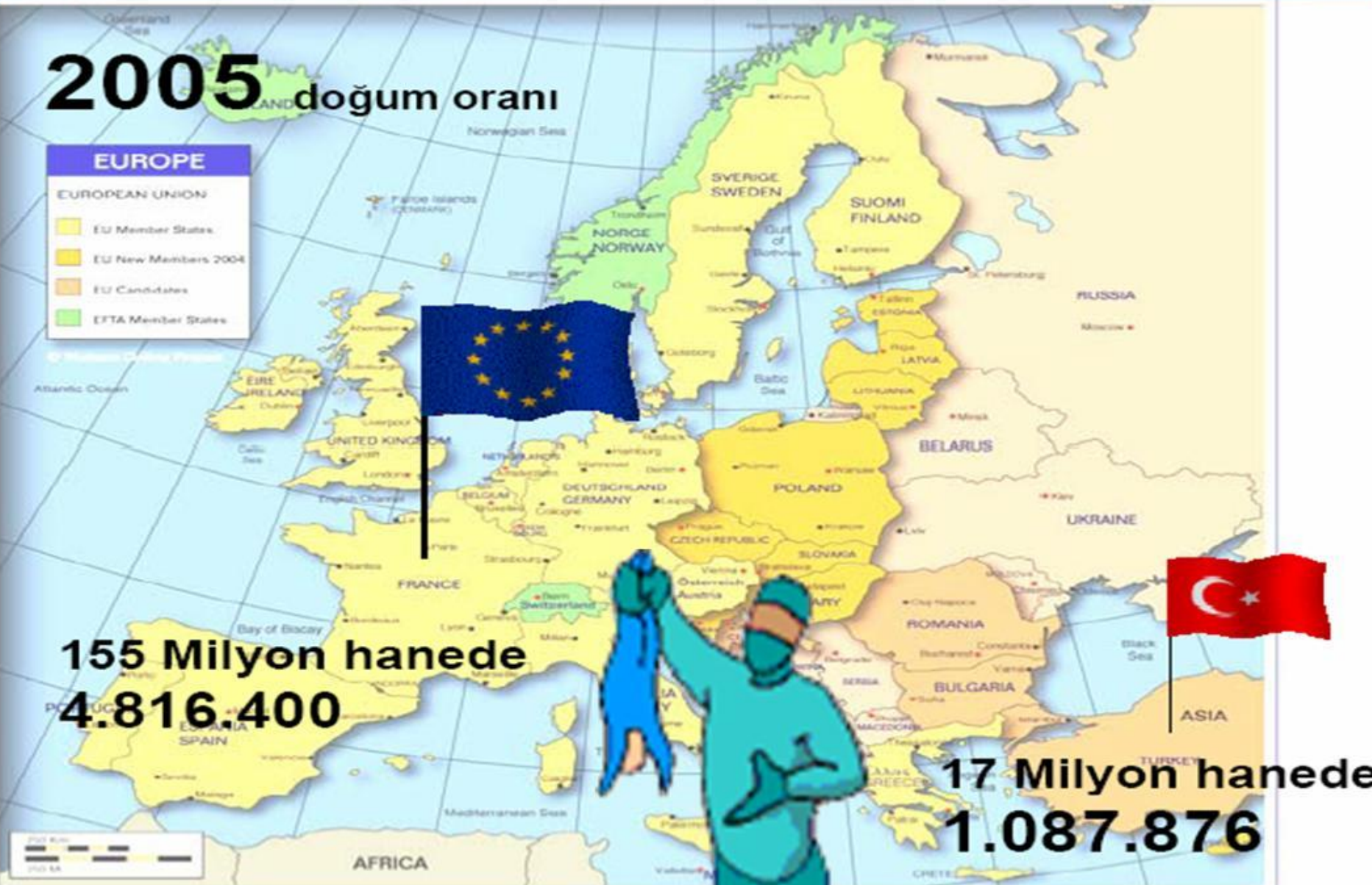
Türkiye

2005 doğum oranı

EUROPE	
EUROPEAN UNION	
	EU Member States
	EU New Members 2004
	EU Candidates
	EFTA Member States

155 Milyon hanede
4.816.400

17 Milyon hanede
1.087.876

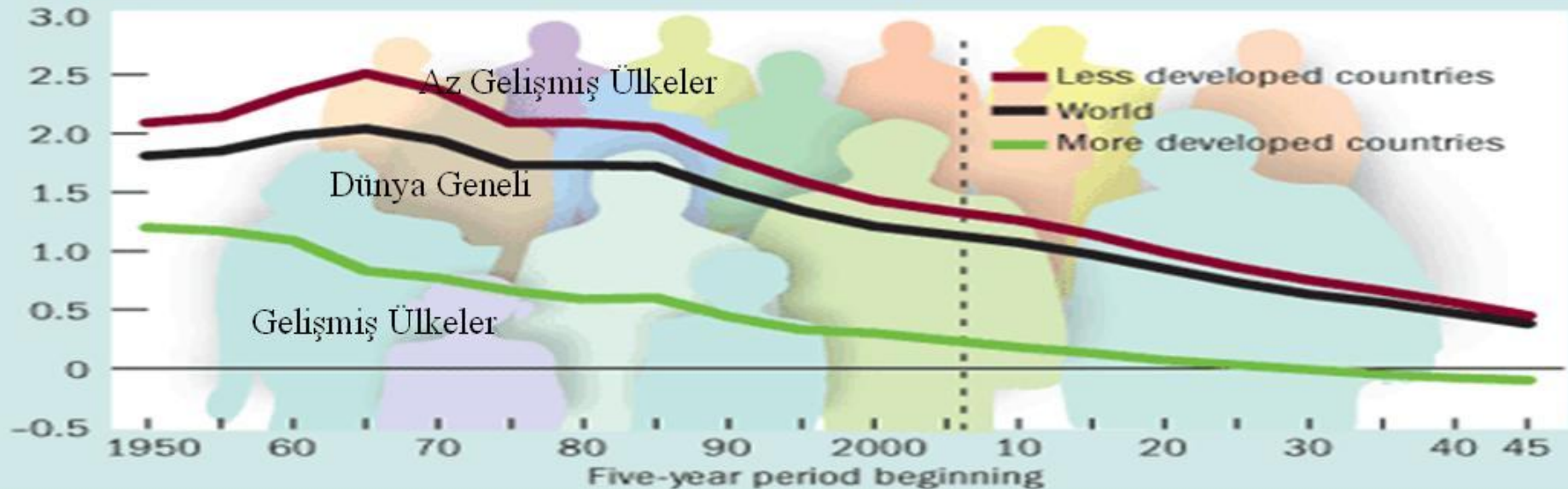

Nüfus Politikalarının Olumlu ve Olumsuz Yönleri

Günümüzde gelişmekte olan ülkelerde nüfus artış hızının düşürülmemesinin, bu ülkelerin iktisadi gelişmelerini sekteye uğratacağı görüşü hakimdir. Bununla birlikte gelişmiş ülkelerde de nüfus artış hızının maksimum düzeye inmesinin, hatta durma noktasına gelmesinin bir çok probleme kaynak teşkil edeceği savunulmaktadır. Bu nedenle ülkeler, nüfus politikaları ile nüfusu kontrol altına alma girişimlerinde bulunmaktadır.

Even so, the growth rate of the world's population has been on a downward trend and, in developed countries, will turn negative by 2030.

(average annual increase, percent)

Jeremy Bentham

- **Dünyada ilk nüfus planlaması Batı Ülkelerinde endüstri çağına giren ülkelerde nüfus planlaması, daha yerinde bir deyimle aşırı doğurganlığın kontrolü, bir halk hareketi olarak 19. yüzyılda başlamıştır.**
- **Halka gebeliği önleme yöntemlerinin öğretilmesini ilk savunan kişi bir İngiliz papazı olan Jeremy Bentham'dır.**

Charles Knowlton

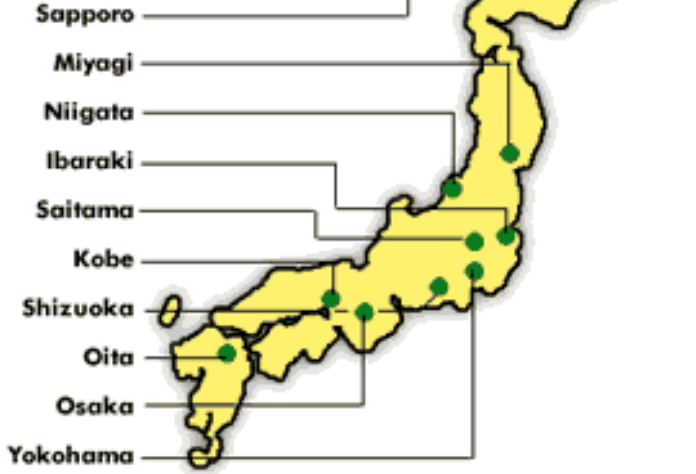

Margaret Sanger

- **A.B.D.' de bu hareketin öncüsü Charles Knowlton adlı bir hekimdir.**
- **19. yüzyılda yaşamış olan Knowlton, halk için gebeliğin önlenmesi konusunda yazdığı kitaptan ötürü, ahlaka aykırı yayın yaptığı gerekçesi ile hapse mahkûm olmuştur.**
- **1916 yılında Margaret Sanger de aile planlaması kliniği açtığı için hapse mahkûm olmuştur.**

JAPONYA

■ **Hükümet düzeyinde nüfus planlaması hareketini ilk başlatan ülke Japonya'dır.**

■ **Japonya 1948 yılında kürtajı serbest bırakmış ve ailelerden 2-3 çocuktan fazla çocuk sahibi olmamalarını istemiştir.**

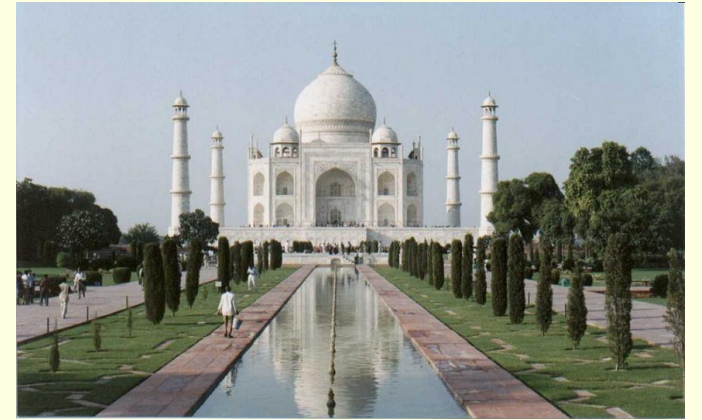
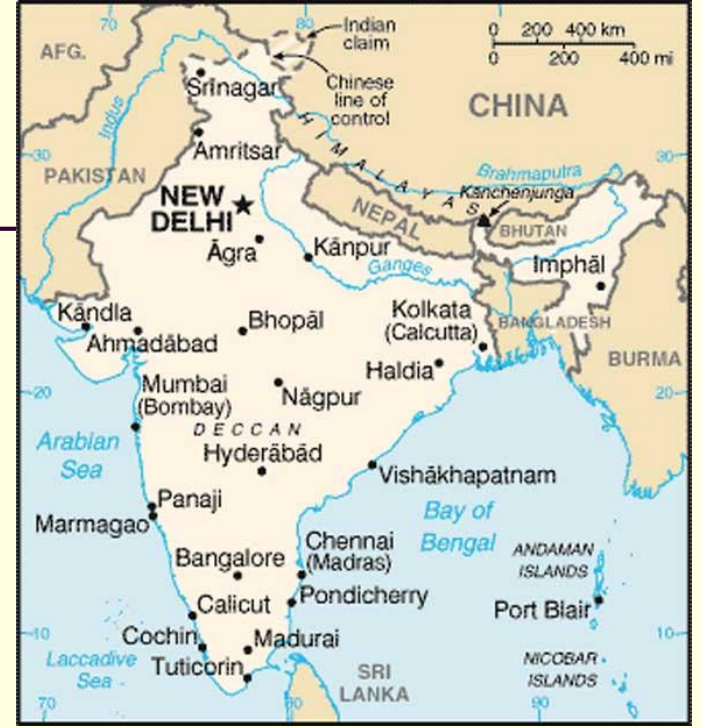
■ **Japonya on yıl içinde kaba doğum hızını binde 30'dan batı ülkeleri düzeyine binde 18'e düşürmüştür.**

■ Nüfus planlaması programını başlatan ikinci ülke Hindistan'dır.

■ Aslında İngiltere 1928 yılında Hindistan'da doğum kontrolü hareketini başlatmıştı.

■ Ancak bu Hintlilerce kabul edilmemiştir.

Peki kabul edilmeyince ne oldu?

TÜRKİYE’NİN NÜFUS PROJEKSİYONLARI

Nüfus Tahminleri

İnsanlar, günlük yaşantılarında ileriye dönük değişik planlar yaparlar. Yaptıkları bu planlara bağlı olarak da ileride neler yapmaları gerektiği konusunda çalışmalarda bulunurlar.

Örneğin, genç bir kişi önce eğitimini tamamlamayı sonra bir iş sahibi olmayı düşünebilir. Buna benzer olarak bir fabrikanın mevcut üretim ve kapasitesini tespit ederek daha sonraki yıllarda ne kadar üretim yapabileceği konusunda ileriye dönük planlar yapılabilir.

Neden Nüfus Projeksiyonları?

Nüfus projeksiyonları, sosyal ve ekonomik politikaları yansıtan aynı zamanda sektörler için gerekli olan üretici ve tüketici kitlenin tespitinde yardımcı bir araç niteliğini taşımaktadır.

Nüfus projeksiyonu ile; doğum, ölüm ve göç hareketlerinin ilerideki eğilimleri ile ilgili belli varsayımlara dayanarak nüfusun gelecekteki durumu hakkında tahminler yapılabilir. Nüfus projeksiyonları bölge, il veya daha küçük yerleşmeler bazında farklı boyutlarda hazırlanabilir.

ADRESE DAYALI NÜFUS KAYIT SİSTEMİ 2007 SONUÇLARI

Ülkemizde nüfus projeksiyonların temel veri kaynaklarını nüfus sayımları ve demografik araştırmalar oluşturmaktadır. Nüfus sayımlarından, nüfus tahminlerine esas teşkil etmek üzere sayım yılındaki cinsiyete göre yaş grupları itibariyle nüfus verileri alınmaktadır.

Türkiye nüfusunda öngörülen değişimler çeşitli nüfus artış hızları da dikkate alınarak yapılmış projeksiyonlarla ortaya konulmuştur. Bununla birlikte bu yöntemle geleceğe yönelik tahminler de yapılabilir. Nitekim yapılacak basit bir projeksiyon hesabı ile tahminleri 2010 ve 2020 yıllarına kadar çıkarmak mümkündür. Buna göre Türkiye'nin nüfusunun 2000 yılında 70 milyona yaklaşacağı tahmin edilmiş ve sayım sonucunda 68,5 milyon olduğu görülmüştür. Türkiye nüfusunun 2010 Yılında 75 milyon civarında, 2020 yılında da ise 90 milyon civarında olacağı tahmin edilmektedir.

Genç Türkiye Yaşlanıyor

Uzmanlar ülkemizdeki nüfus değişiminin gelişmiş ülke profiline yaklaştığımızın göstergesi olduğunu söylüyor.

Nüfus oranımız değişiyor; piramitten dikdörtgene dönüşüyor. Örneğin, 2000'de yaklaşık 5,5 milyon olan 65 yaş ve üzeri nüfus, 2050'ye kadar 17 milyona ulaşacak. Bilim adamları, şimdiden buna göre politikalar belirlenmesi gerektiğini söylüyor.

Türkiye'nin nüfus yapısı ciddi ve radikal bir değişim içinde. 1935'ten bu yana saptanan değişimler özellikle 2000'de önemli bir değişim yaşanmıştır. 2020 ve 2050 ise çok daha radikal değişimlere sahne olacak gibi görünüyor. Türkiye'nin nüfus yapısını gösteren grafik arı kovanı şeklinde olacaktır. Bu ise Türkiye'nin az gelişmiş ülke statüsünden çıkıp, gelişmiş ülkeler statüsüne doğru ilerlemesi anlamına gelmektedir.

Artık Türkiye'nin yaşlı nüfusa ilişkin ekonomik ve sosyal politikalar üretmesi gerekiyor. Hacettepe Nüfus Etütleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün tespitlerine göre, 2050'ye kadar nüfus artış hızında azalma olacak toplam nüfus içinde yaşlı nüfusun oranı da artmaya devam edecektir.

Yaş Grubu \ Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
0-4	6.656	6.658	6.631	6.575	6.493	6.494	6.493	6.491	6.489	6.485
5-9	6.523	6.502	6.524	6.569	6.604	6.599	6.581	6.548	6.509	6.475
10-14	7.051	6.941	6.796	6.660	6.574	6.537	6.539	6.567	6.592	6.592
15-19	6.853	6.959	7.046	7.093	7.089	7.039	6.926	6.781	6.648	6.558
20-24	6.260	6.344	6.464	6.595	6.717	6.835	6.945	7.031	7.073	7.061
25-29	6.481	6.373	6.271	6.206	6.195	6.238	6.327	6.447	6.572	6.684
30-34	6.736	6.715	6.671	6.610	6.537	6.455	6.352	6.251	6.182	6.162
35-39	6.331	6.458	6.559	6.634	6.680	6.700	6.686	6.642	6.576	6.493
40-44	5.329	5.528	5.737	5.939	6.118	6.279	6.411	6.512	6.581	6.616
45-49	4.570	4.671	4.781	4.923	5.072	5.255	5.457	5.665	5.859	6.026
50-54	3.969	4.063	4.156	4.252	4.354	4.461	4.566	4.675	4.800	4.948
55-59	3.272	3.389	3.499	3.605	3.710	3.814	3.910	4.001	4.091	4.183
60-64	2.392	2.525	2.668	2.805	2.940	3.021	3.131	3.256	3.378	3.482
65-69	1.806	1.837	1.883	1.955	2.053	2.154	2.261	2.378	2.508	2.663
70-74	1.462	1.488	1.503	1.508	1.505	1.498	1.516	1.563	1.643	1.752
75 +	1.649	1.707	1.766	1.824	1.882	1.926	1.971	2.019	2.069	2.122
Toplam	77.340	78.156	78.957	79.746	80.524	81.304	82.072	82.828	83.571	84.301

Aşağıdakilerden hangisi, Türkiye’de 1950 yılından önce nüfus artış hızını yükseltmek amacıyla yapılan uygulamalar arasında gösterilemez?

A) Fakir vatandaşlara ücretsiz ilaç dağıtılması

 B) Çocuk sahibi çalışan kadınların maaşlarından kesinti yapılması

C) Fazla çocuk sahibi olan ailelerin yol vergisinden muaf tutulması

D) Nüfus artış hızını yükseltmek amacıyla nüfus komisyonunun kurulması

E) Altı ya da daha fazla çocuklu annelerin para ya da madalya ile ödüllendirilmesi

Türkiye’de nüfus projeksiyonlarının temel veri kaynaklarını nüfus sayımları ve demografik araştırmalar oluşturmaktadır. Buna göre, aşağıdakilerden hangisi nüfus projeksiyonları oluşturulurken kullanılan bilgiler arasında gösterilebilir?

- A) Yıllara göre dış ticaret değerleri
- B) Yaş gruplarına göre erkek ve kadın nüfus
- C) Sanayi ve ticaret faaliyetlerinin ülke genelindeki dağılımı
- D) Tarımsal üretimde yıllara göre meydana gelen dalgalanmalar
- E) Yerleřme tiplerinin ülke içindeki coğrafi bölgelere göre dağılımı

Aşağıdakilerden hangisi nüfus artışının her ülkede doğurduğu ortak sorunlardan biridir?

- A) Doğal kaynakların tüketilmesi**
- B) Eğitim ve sağlık hizmetlerinin aksaması**
- C) Konut açığının büyümesi**
- D) İç göçlerin yaygınlaşması**
- E) Gıda açısından dışa bağımlılığın artması**

Ülkemizde 1923'ten 1963 yılına kadar nüfusu arttırıcı politikalar uygulanırken 1963'den sonra bu uygulamalardan vazgeçilmiştir.

Aşağıdakilerden hangisinin bu durumun nedenleri arasında yer aldığını söylemek doğru olmaz ?

A) Sağlık hizmetlerinin iyileşmesi

B) Ölüm oranlarındaki azalma

C) Orduda silah gücünün öne çıkması

D) Tarımda makineleşme

E) Bireylerin az çocuk talepleri

13. Aşağıdakilerden hangisi, Türkiye'de hızlı nüfus artışının doğuracağı sonuçlardan biri değildir?

A) Yeni iş alanları yaratılmazsa, işsizlik oranı çoğalacaktır.

B) Genç nüfus oranı daha da artacaktır.

C) Kişi başına düşen ulusal gelir düşecektir.

 D) Temel tüketim maddelerinin tüketimi artacaktır.

E) Kentleşme oranı düşecek, kırsal nüfus artacaktır.

.....,nüfusun gelecekteki durumunu,
demografik özelliklerin ülkenin sosyal,
ekonomik yapısı üzerindeki etkilerini tespit etmek
için kullanılan tüm çalışmalara denir.

Buna göre,yukarıda boş bırakılan yere aşağıdakilerden
hangisi getirilmelidir?

A) Nüfus patlaması

B) Nüfus artış hızı

 C) Nüfus politikası

D) Aile planlaması

E) Nüfus projeksiyonu

Cumhuriyetin ilk yıllarında nüfus artışını yükselten politikalar uygulanmış ancak 1940 - 1945 yılları arasında nüfus artış hızının düştüğü görülmüştür

Bu durum ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Sıtma ve tifüs gibi hastalıkların etkisinde kalması**
- B) Türkiye'nin savaşa girmesi**
- C) Yurt dışından göçmen kabulünün yasaklanması**
- D) Doğal afetlerin yaşanması**

E) Seferberlik nedeniyle erkek nüfusun silah altına alınması